

המוסד לביטוח לאומי
מינהל המחקר והתכנון
ירושלים, תמוז התשע"ד, יולי 2014

מקבלי קצבת נכות כללית בשנת 2013

אופיר פינטו

סקרים תקופתיים 261

המוסד לביטוח לאומי
מינהל המחקר והתכנון

מקבלי קצבת נכות כללית בשנת 2013

אופיר פינטו

סקרים תקופתיים 261
ירושלים, תמוז התשע"ד, יולי 2014
www.btl.gov.il

פתח דבר

מינהל המחקר והתכנון מציג בזאת חוברת נוספת בסדרת הפרסומים על מקבלי קצבת נכות כללית מהמוסד לביטוח לאומי.

בסוף שנת 2012 הגיע מספר המקבלים קצבת נכות כללית ל-224,794. הפרסום הנוכחי מציג את מאפייניהם ומשרטט פרופיל שכיח של הנכה המקבל קצבה חודשית, תוך הבחנה בין המצטרפים החדשים ב-2013 לבין מי שהחלו לקבל בשנים הקודמות.

תודתי נתונה לגב' רבקה פריאור, מנהלת אגף מחקרי נכויות במנהל המחקר והתכנון, על הסיוע למשימה, ולגב' לודמילה אליאסיאן, מנהלת תחום גמלאות נכות כללית, אשר תרמה מהידע שלה. כמו כן, תודה לגב' מיה עורב-הטל על העריכה הלשונית, ששיפרה את סגנון הכתיבה של הפרסום, ולגב' נירה עמיר, שנשאה בנטל ההדפסה.

דניאל גוטליב

סמנכ"ל מחקר ותכנון

תמצית

מחקר שיזם המוסד לביטוח לאומי בשיתוף עם מאיירס-גיוינט-מכון ברוקדייל העלה כי בישראל חיים כמיליון איש המגדירים עצמם כבעלי מוגבלות ברמה כלשהי המפריעה לתפקודם¹, כ-253 אלף בהם מקבלים קצבה (אחת או יותר) מענף נכות כללית בביטוח לאומי. מקבלי קצבת נכות כללית מהווים כ-90% מכלל הזכאים לקצבאות מהענף.

בשנת 2013 הגיע מספרם של מקבלי קצבת נכות כללית ל-224,794 בממוצע לחודש, שהם על-פי אומדן כ-4.6% מהאוכלוסייה בגיל הזכאות לקצבה (18 עד גיל פרישה). לאחר כעשור שבמהלכו השתנה גיל הפרישה ונחקק תיקון 109 לחוק (חוק לרון), אפשר לראות התייצבות בשיעור הגידול השנתי במספר המקבלים סביב 2% בשנה – שיעור הזהה לקצב הריבוי הטבעי באוכלוסייה.

פרסום זה מציג את המאפיינים הדמוגרפיים, הרפואיים והתעסוקתיים של מקבלי קצבת נכות בשנת 2013 ומשרטט פרופיל שכיח של הנכה המקבל קצבת נכות כללית מהביטוח הלאומי, תוך הבחנה בין המצטרפים החדשים בשנת 2013 לבין מי שהחלו לקבל בשנים הקודמות.

¹ נאון ואחרים (2012). בעלי מוגבלות בגיל העבודה בישראל – שכיחות באוכלוסייה, מאפיינים ומצב תעסוקתי. המוסד לביטוח לאומי.

תוכן העניינים

עמוד

1	עיקרי החוק
4	מקבלי קצבת נכות כללית
8	ממצאים עיקריים
10	לוחות נוספים
27	נושאים לדיון
27	קצבת נכות במבט בינלאומי: ישראל ומדינות ה-OECD
30	מאפיינים של מעסיקים של נכים כלליים
33	נספח: חלוקת מדינת ישראל למחוזות ולנפות

עיקרי החוק

במסגרת ביטוח נכות כללית, משולמת קצבה חודשית למי שהוא תושב ישראל, מגיל 18 ועד גיל פרישה, אשר עקב נכותו נפגעה יכולתו להשתכר מעבודה¹. קצבה זו מבטיחה לזכאים הכנסה מינימלית לקיום². החוק מגדיר שני סוגי זכאים לקצבה:

- נכים משתכרים – גברים או נשים שבעקבות ליקוי גופני, שכלי או נפשי, ממחלה, מתאונה או ממום מולד, איבדו מכושרם להשתכר או שכושרם להשתכר הצטמצם ב-50% או יותר או שהכנסתם החודשית מעבודה אינה עולה על הרף הקבוע בחוק.
- מתוך הנכים המשתכרים, החוק מבחין בין שתי קבוצות זכאים: קבוצה א' – אנשים עם לקות חמורה³ או אנשים עם זכאות ממושכת⁴, הזכאים לקצבת נכות אם הכנסתם מעבודה אינה עולה על 60% מהשכר הממוצע. קבוצה ב' – כל השאר: זכאים לקצבת נכות אם הכנסתם מעבודה אינה עולה על 45% מהשכר הממוצע.
- עקרות בית – נשים נשואות, שלא עבדו מחוץ למשק ביתן תקופות המוגדרות בחוק לפני שהגישו את התביעה לקצבה, ואשר עקב ליקוי גופני, שכלי או נפשי, הנובע ממחלה, מתאונה או ממום מולד, איבדו לפחות 50% מכושרן לתפקד במשק הבית.

בתהליך קביעת הזכאות לקצבה כמה שלבים:

1. **בחירת ההכנסות מעבודה במועד ההצטרפות** – גובה ההכנסות מעבודה המאפשרות תשלום קצבה אינו קבוע ומשתנה בהתאם למצב הרפואי ולקבוצה שהמבוטח שייך אליה.
2. **קביעת נכות רפואית** – רופא מוסמך מטעם המוסד לביטוח לאומי, בכפוף לבדיקות רפואיות ולמסמכים רפואיים, קובע את אחוזי הנכות הרפואית בהתאם למבחני הנכות הקבועים בחוק. האחוזים הרפואיים מבטאים את חומרת מצבו הרפואי של הנכה. במסגרת הבדיקות הרפואיות, הרופא ופקיד התביעות בודקים אם מתקיימים תנאי הסף הנדרשים להגדרת האדם כנכה: (א) נכה משתכר – נכות רפואית של 60% לפחות, או 40% כשיש ליקוי אחד לפחות בשיעור של 25% או יותר. (ב) עקרת בית – נכות רפואית של 50% לפחות.
3. **קביעת דרגת אי כושר השתכרות** – פקיד התביעות של הביטוח הלאומי, לאחר שנועץ ברופא המוסד ובפקיד השיקום, קובע באיזו מידה הנכה אינו יכול להשתכר⁵ (דרגת אי הכושר), בהתאם למידת יכולתו לשוב לעבודתו (באופן מלא או חלקי) או להשתלב בעבודה מתאימה אחרת, ובכפוף להשכלתו, כושרו הגופני ומצבו הרפואי. קביעת דרגת אי כושר מלאה או חלקית מבטאת אובדן מלא או חלקי של כושר ההשתכרות של הנכה, וקביעת

¹ בקביעת הזכאות לקצבת נכות אין התייחסות להכנסת הנכה שלא מעבודה.
² קצבת נכות משולמת מהיום ה-91 להופעת הליקוי, ובלבד שהתביעה הוגשה בתוך 15 חודשים מיום הופעת הליקוי. בתביעה מאוחרת יותר, מועד תחילת התשלום מאוחר יותר.
³ לקות חמורה: מי שנקבעה לו נכות רפואית בשיעור 70% לפחות, או שהוא סובל מפיגור שכלי או ממוגבלות נפשית בשיעור 40% לפחות.
⁴ זכאות ממושכת: מי שהיה זכאי לקצבה במשך 60 חודשים לפחות ב-7 השנים שקדמו ל-2009.1.8.
⁵ אובדן כושר השתכרות נמוך מ-50% אינו מזכה בקצבה.

דרגת אי כושר קבועה או זמנית מצביעה על אובדן כושר ההשתכרות לצמיתות או לפרק זמן מוגבל.

באוגוסט 2009 נכנס לתוקף תיקון 109 לחוק הביטוח הלאומי (חוק לרון) שנועד לשפר את התנאים של מקבלי קצבת נכות היוצאים לעבוד, מתוך כוונה לשפר את איכות חייהם, לשלבם בחברה ולשפר את תדמיתם בעיני הציבור. השינוי העיקרי בעקבות התיקון היה לאפשר לנכה להגדיל את הכנסתו מעבודה בלי לשלול את זכאותו לקצבה (ואת ההטבות הנלוות לה) ולהבטיח כי הסכום הכולל שמתקבל מעבודה ומקצבה יהיה תמיד גבוה מסכום הקצבה בלבד⁶. זאת ועוד: הנכים חולקו לשתי קבוצות (ראו הסבר לעיל), כדי להפריד בין בעלי פוטנציאל גבוה להשתלבות בעבודה לבין מי שסיכוייהם לכך נמוכים יותר. נוצרו גם קריטריונים שונים לבחינת ההכנסות מעבודה, במטרה לעודד את ההשתלבות בעבודה. כחלק מהתיקון גם נוספה קצבה חדשה במסגרת ביטוח נכות – קצבת עידוד, המשולמת במקום קצבת נכות למי שהכנסתו מעבודה עולה על הסכום שנקבע בחוק, כלומר 45%-60% בהתאם לקבוצה, והוא היה זכאי לקצבת נכות 12 חודשים לפחות.

נכה משתכר או עקרת בית שנקבעה להם דרגת אי כושר מלאה (75% לפחות) זכאים לקצבה חודשית בגובה 26.75% מהסכום הבסיסי כהגדרתו בחוק. בשנת 2013 סכום הקצבה המלאה לנכה יחיד היה 2,299 ש"ח. לנכים בדרגת אי כושר מלאה, שאינם שוהים במוסד ואשר אחוז הנכות הרפואית שלהם 50% לפחות, משולמת תוספת לקצבה החודשית (להלן: קצבה חודשית נוספת) בסכום של 247-365 ש"ח (ב-2013). כ-65% ממקבלי הקצבה היו זכאים ב-2013 לתוספת זו.

הנכה גם זכאי לתוספת בעבור התלויים בו, המהווה כלי חשוב בהיחלצות מעוני במשפחות שאחד ממפרנסיה נכה: (א) בעבור בן/בת זוג תושב ישראל (בין שהם נשואים ובין שהם ידועים בציבור), שהכנסתו החודשית אינה עולה על 57% מהשכר הממוצע, הנכה זכאי לתוספת של 50% מקצבת היחיד המלאה המשולמת לו. (ב) בעבור ילד תושב ישראל, על פי הגדרתו בביטוח הלאומי, הנכה זכאי לתוספת של 40% מקצבת היחיד המשולמת לו (בעד שני הילדים הראשונים בלבד). עקרת בית נכה זכאית לתוספת בעבור שני הילדים הראשונים בלבד ולא בעבור בן זוגה. נכה משתכר או עקרת בית המקבלים תוספת בעד התלויים בהם ולהם הכנסות שלא מעבודה – ינוכה מהתוספת בעד התלויים (בלבד) כל סכום ההכנסה שלא מעבודה.

⁶ עד החלת התיקון לחוק, קצבת הנכות הופסקה בהתאם להשכלתו של הנכה (כאשר הכנסתו מעבודה היתה גבוהה מ-37.5/45/55% מהשכר הממוצע), וכעת היא מקוזזת בהתאם ללוח ח1 כהגדרתו בחוק: בעבור הכנסות מעבודה שאינן גבוהות מ-21% מהשכר הממוצע, הקצבה החודשית אינה משתנה; בעבור הכנסות של 21%-25% מהשכר הממוצע הקצבה מקוזזת ב-10%; בעבור הכנסות של 25%-68% היא מקוזזת ב-30%; בעבור הכנסות של 68%-93% – ב-40%; ובעבור הכנסות הגבוהות מ-93% – ב-60%.

מלבד ההטבות במסגרת הביטוח הלאומי, מי שמקבל קצבת נכות או קצבת עידוד זכאי גם להטבות מגופים ציבוריים שונים בתנאים שונים.⁷

⁷ הטבות אלה כוללות בין היתר פטור מתשלום דמי ביטוח לביטוח לאומי, פטור מתשלום מס הכנסה ומס רכישה למשרד האוצר, הנחות במיסי ארנונה ומים, סיוע בשכר דירה או ברכישת דירה על ידי משרד הבינוי והשיכון, הנחה במיסים המשולמים למינהל מקרקעי ישראל, הנחות בתחבורה ציבורית, הטבות ממשרד הרווחה והטבות בתשלומים לקופות החולים. פירוט נרחב של ההטבות אפשר למצוא באתר האינטרנט של המוסד ואצל הגופים המעניקים את ההטבות.

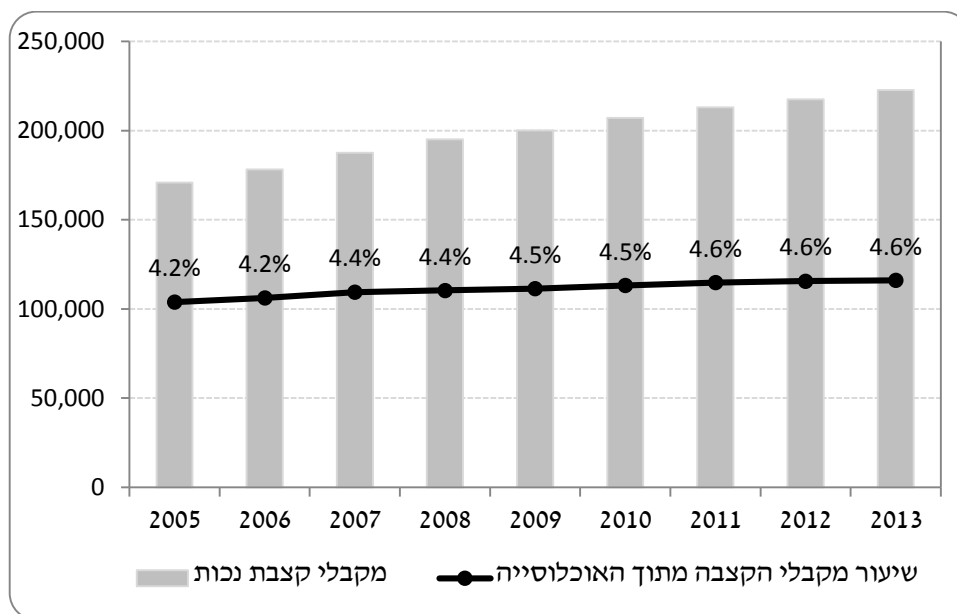
מקבלי קצבת נכות כללית

מראשית המאה שיעור הגידול במספר המקבלים קצבת נכות היה גבוה פי 2 ויותר בהשוואה לשיעור הריבוי הטבעי באוכלוסייה. לגידול זה כמה סיבות: (א) ההעלאה ההדרגתית של גיל הפרישה לגברים ולנשים. (ב) הגידול בשיעורי התחלואה באוכלוסייה, שנבע מהעלייה בדיווח על מחלות ומהירידה בשיעורי התמותה בקרב החולים. (ג) שינוי רף ההכנסות המאפשר בחינת זכאות לקצבת נכות, והחלת מנגנון הקיזוז הדרגתי של קצבת הנכות ביחס להכנסות מעבודה.

משמוצה הפוטנציאל של מצטרפים חדשים שנעשו זכאים בעקבות שינויים אלו, התייצב הגידול השנתי ברמה של 2% בשנה – קרוב מאוד לריבוי הטבעי באוכלוסייה. בסוף 2013 הגיע מספר מקבלי הקצבה החודשית ל-224,794, שהם כ-4.6% מהאוכלוסייה בגיל הזכאות (תרשים 1).

תרשים 1

מקבלי קצבת נכות והתפתחות האוכלוסייה בגיל העבודה, 2013-2005

הגידול במספר מקבלי קצבת נכות והשינויים שחלו בענפי גמלאות אחרים⁸ השפיעו על משקלם של התשלומים בענף נכות בכלל תשלומי הגמלאות, אשר גדלו בהתמדה עד שנת 2008. כיום, סך ההוצאה בעבור קצבאות נכות כללית (כולל ההוצאה בעבור שיקום נכים⁹) נאמד בכ-8.2 מיליארד

⁸ העלאת גיל הפרישה בשנת 2005 והקיצוצים שנעשו בשנים 2002-2003 בקצבאות הביטוח הלאומי, שהשפיעו בעיקר על מקבלי קצבאות זיקנה, הבטחת הכנסה וילדים.

⁹ לא כולל את התשלומים לשר"מ, ילד נכה, נידות, גזות ופוליו.

ש"ח, המהווים כ-67% מסך ההוצאה של ענף נכות וכ-12.2% מסך תשלומי הביטוח הלאומי לגמלאות.

לוח 1

מקבלי קצבת נכות, סך תשלומי הקצבאות וחלקם בכלל גמלאות הביטוח הלאומי, 2005-2013

שנה	מספר המקבלים	סך ההוצאה (אלפי ש"ח, מחירים קבועים)	כאחוז מתשלומי הגמלאות
2005	171,156	6,538,626	12.7
2006	181,747	6,821,369	12.8
2007	189,146	7,130,962	13.0
2008	197,229	7,189,764	13.0
2009	203,042	7,425,991	12.4
2010	210,271	7,799,218	12.6
2011	214,749	7,814,994	12.3
2012	219,678	8,047,775	12.1
2013	224,794	8,189,126	12.2

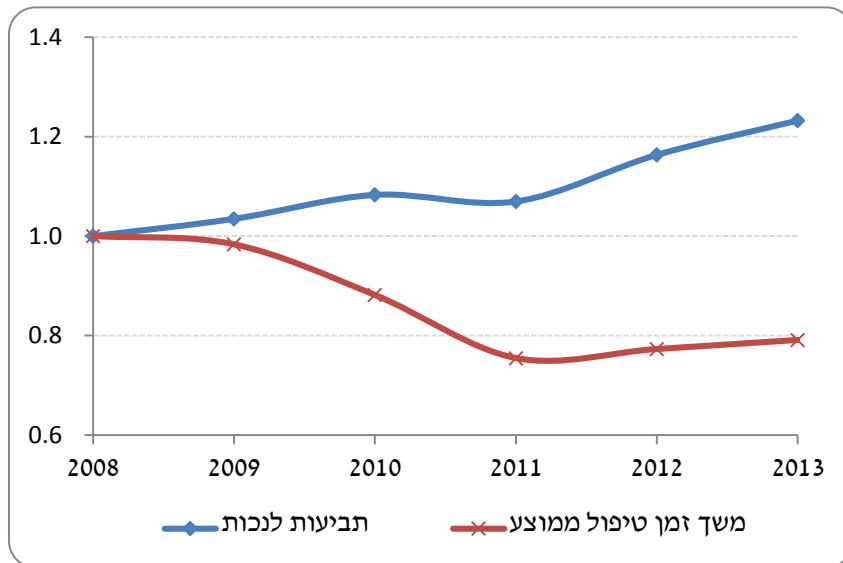
על אף ההתייבשות בשיעור הגידול השנתי במספר הזכאים, מספר התביעות לקצבת נכות כללית דווקא עלה בשנתיים האחרונות (והגיע ב-2013 לכ-107 אלף), וכך גם מספר המקבלים קצבה לראשונה (כ-23 אלף). אפשר להניח שהמצב הכלכלי הרעוע במשק דוחק אנשים שאיבדו את פרנסתם לתור אחר מקורות הכנסה חלופיים, כשמנגד גדל מספר האנשים שיוצאים מהמערכת – דבר המשפיע על הגידול נטו במספר המקבלים.

למרות הגידול המתמשך במספר התביעות בשנה, הביטוח הלאומי הציב לו למטרה לצמצם במידת האפשר את משך זמן הטיפול בתביעה ממועד הגשתה ועד קבלת ההחלטה, כחלק משיפור השירות למבוטחים. מטרה זו הושגה: בהשוואה לשנת 2008, משך זמן הטיפול הממוצע בתביעה לקצבת נכות ירד בכ-20% והוא כיום 56 ימים בממוצע (תרשים 2). בשנת 2013 נדונו כ-78 אלף פניות לנכות כללית בוועדות הרפואיות, 87% בהן נדונו בדרג הראשון (תביעה רגילה). בכל פנייה (תיק) מתקיימים בממוצע שני דיונים, ובכל ישיבה נדונים בממוצע שלושה תיקים (לוח 2).

תרשים 2

השינוי במספר התביעות לקצבת נכות כללית ובמשך זמן הטיפול הממוצע בפנייה

2013-2008 (אחוזים)

לוח 2

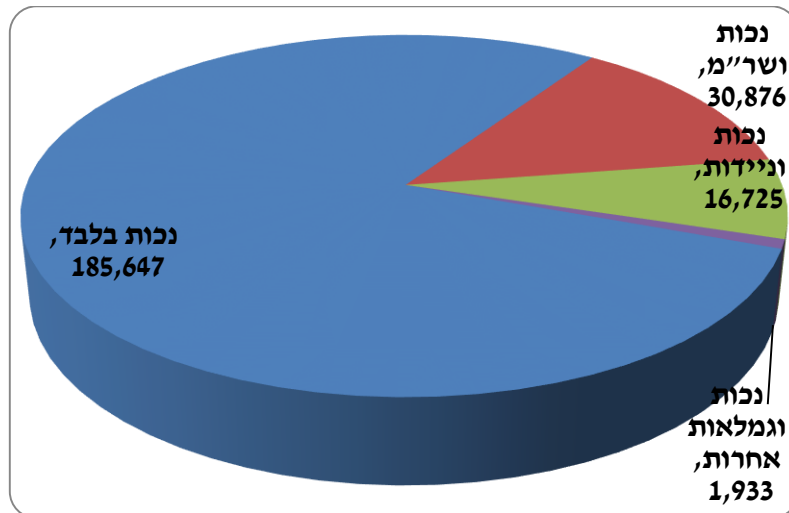
פניות, דיונים וישיבות של ועדות רפואיות בתחום נכות כללית, 2013

ישיבות	דיונים	פניות	דרג
68,720	166,540	78,100	סך הכל
57,555	143,647	67,966	דרג ראשון
11,165	22,893	10,134	דרג שני – עררים

מנובמבר 1999, מי שמתקיימים בו כל התנאים וההגדרות בחוקים ובתקנות, זכאי לקבל יותר מגמלה אחת בעד אותו פרק זמן. כ-22% ממקבלי קצבת נכות מקבלים מדי חודש יותר מגמלה אחת: כ-61% מהם מקבלים גם קצבת שר"מ וכ-34% מקבלים גם גמלת ניידות (תרשים 3).

תרשים 3

מקבלי קצבת נכות כללית לפי סוגי הגמלאות¹⁰, דצמבר 2013

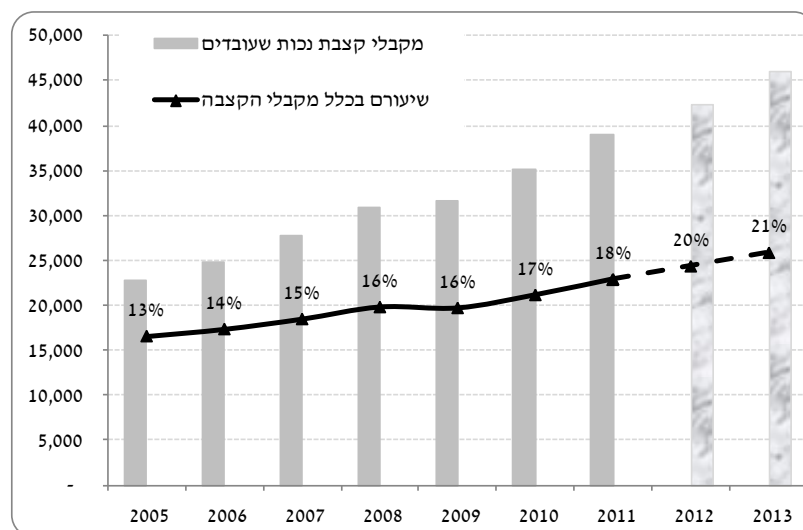

שיעור ההשתתפות של מקבלי קצבת נכות בשוק העבודה מעסיק רבות את קובעי המדיניות בישראל. ארגון ה-OECD מדגיש במדיניותו את הצורך לעודד את מקבלי הקצבאות להשתלב בעבודה, משום שלרבים מהם יכולת תעסוקה חלקית שאינה מנוצלת.

הנתונים המלאים על היקף התעסוקה של מקבלי הקצבה מתקבלים ממס הכנסה בפיגור של יותר משנה מתום שנת המס, ולכן פרסום זה מבוסס על נתונים המעודכנים לשנת 2011. מהנתונים הקיימים עולה כי מאז הוחל חוק לרון היה קצב הגידול השנתי בשיעור העובדים כ-1.2%. על-פי קצב גידול זה, ב-2013 כ-21% ממקבלי הקצבה עבדו – וזה גידול של כ-31% בהשוואה לשיעור המועסקים לפני החלת החוק.

תרשים 4

מקבלי קצבת נכות כללית שעובדים ושיעורם בכלל מקבלי הקצבה¹¹, 2005-2013

¹⁰ מי שמקבל יותר משתי גמלאות נספר יותר מפעם אחת, בהתאם למספר הגמלאות המשולמות לו.
¹¹ הנתונים ל-2012 ו-2013 הם אומדנים.

ממצאים עיקריים

- ✓ שיעור הגברים המקבלים קצבת נכות גבוה מחלקם היחסי באוכלוסייה – תוצאה של ההבדלים בגיל הזכאות ובמבחני הזכאות של המשתכרים והמשתכרות לעומת אלה של עקרות בית.
- ✓ כ-17% ממקבלי קצבת נכות בני 60 ויותר, אך 30% מהם הצטרפו למערכת כשהיו צעירים יותר. לעומת זאת, על אף משקלם הקטן מבין כלל מקבלי הקצבה (פחות מ-1%), כ-11.5% מהמצטרפים החדשים בני 18-19.
- ✓ 33% ממקבלי קצבת נכות סובלים מבעיות נפשיות כליקוי עיקרי¹² ועוד כ-10% סובלים מפיגור שכלי. עם זאת, שיעור המצטרפים החדשים הסובלים מבעיות נפשיות או מפיגור נמוך יותר – משום ששהותם במערכת ממושכת יותר בהשוואה לאנשים הסובלים ממחלות אחרות (כמו מחלות פנימיות).
- ✓ מי שסובלים מליקויים חושיים (ראייה ושמיעה), מתסמונות נוירולוגיות ומפיגור, אשר נובעים ברובם ממומים מולדים, מצטרפים למערכת בגיל צעיר (18-19). לעומת זאת, מי שסובלים מליקויים פנימיים (סוכרת, מחלות, לב, ריאה, לימפה וכבד) וליקויים אורוגניטליים (כליות ומערכת השתן), המתפתחים עם הגיל, מצטרפים בגיל מאוחר יותר.
- ✓ בשנת 2013 הצטרפו למערכת כ-1,800 עקרות בית חדשות. בקרב עקרות הבית נמוך שיעורן של הסובלות מבעיות נפשיות ומפיגור בהשוואה לנשים משתכרות ולגברים. הסיבה העיקרית לכך היא דפוסי הנישואין של בעלי מוגבלות: רק 11% מהנכים הסובלים מפיגור נשואים.
- ✓ ל-33% מהמצטרפים החדשים למקבלי קצבת נכות אין ליקוי שמוגדר דומיננטי¹³ – למחציתם הליקוי העיקרי הוא פנימי¹⁴.
- ✓ לכ-80% ממקבלי קצבת נכות נקבעה דרגת אי כושר השתכרות מלאה. עם זאת, מבין המצטרפים החדשים רק ל-74% נקבעה דרגה מלאה.
- ✓ לכ-17% ממקבלי קצבת נכות נקבעו אחוזי נכות רפואית של 100% ודרגת אי כושר מלאה. עם זאת, מבין המצטרפים החדשים שיעורם הוא כרבע.
- ✓ 91% ממקבלי קצבת נכות זכאים לקצבה לצמיתות. עם זאת, רק ל-50% מן המצטרפים החדשים נקבעה החלטה צמיתה, לעומת 96% מהנכים הוותיקים¹⁵.
- ✓ כ-18% ממקבלי קצבת נכות שייכים לקבוצה ב', המוגדרת כבעלת הפוטנציאל הגבוה יותר להשתלבות בעבודה. מבין המצטרפים החדשים שיעור הנכים השייכים לקבוצה זו גבוה יותר (37%), ולהגדרות החלוקה לקבוצות השפעה רבה על כך¹⁶.

¹² ליקוי עיקרי – הליקוי עם אחוזי הנכות הרפואית הגבוהים ביותר מבין כלל ליקוייו של האדם.

¹³ ליקוי דומיננטי – ליקוי ששיעור הנכות הרפואית בו הוא 25% או יותר.

¹⁴ סוכרת אינה מובאת בחשבון בין הליקויים הדומיננטיים של האדם.

¹⁵ מי שהצטרפו לפני 31.12.12.

¹⁶ בקבוצה א' נכלל גם מי שהיה זכאי לקצבת נכות לתקופה ממושכת לפני שהוחל החוק וללא קשר לשיעורי הנכות שלו או לליקוי שהוא סובל ממנו.

- ✓ כמחצית מהגברים המקבלים קצבת נכות נשואים, לעומת 44% מהנשים. פערים אלה יכולים לנבוע, לפחות בחלקם, ממבחני הזכאות השונים לעקרות בית.
- ✓ כ-54% מהמצטרפים החדשים לקצבה נשואים לעומת כ-47% נכים וותיקים. פערים אלה נובעים כנראה מההבדלים בסוגי הנכות בין המצטרפים החדשים לבין הנכים הוותיקים.
- ✓ 47% ממוקבלי קצבת נכות נשואים, ול-30% יש ילד אחד לפחות בן 21 או פחות. למרות זאת כ-2/3 ממוקבלי הקצבה מקבלים קצבת נכות כיחיד, ולכך כמה סיבות: (א) לבן/בת הזוג יש הכנסות חודשיות הגבוהות מ-57% מהשכר הממוצע. (ב) לנכה הכנסות אחרות שלא מעבודה, שאינן מזכות אותו בתוספת בעבור התלויים בו¹⁷. (ג) החוק אינו מאפשר לקבל תוספת בעבורם (רלוונטי לתוספת לבן זוג של עקרות הבית).
- ✓ כ-19% ממוקבלי קצבת נכות אינם מקבלים את קצבתם בעצמם – רובם סובלים מבעיות נפשיות, פיגור או מבעיות נירולוגיות.
- ✓ בשלוש השנים האחרונות גדל מדי שנה שיעור הנכים שחדלו לקבל קצבה משום שהגיעו לגיל הפרישה וקטן שיעור הנפטרים – נתונים המעידים על איכות הרפואה בישראל. בשנת 2013 חדלו לקבל קצבת נכות כ-18 אלף אנשים (2/3) משום שהגיעו לגיל הפרישה וכ-21% בגלל פטירה.

¹⁷ על-פי החוק, תוספת התלויים המגיעה לאדם מקוזזות שקל מול שקל, מהשקל הראשון, מהכנסות הנכה שלא מעבודה.

לוחות נוספים

לוח 3

מקבלי קצבת נכות כללית לפי ותק בקצבה ונפת מגורים (מספרים מוחלטים ואחוזים), דצמבר 2013

מצטרפים חדשים		נכים ותיקים*		סך הכל		נפה
אחוזים	מספרים מוחלטים	אחוזים	מספרים מוחלטים	אחוזים	מספרים מוחלטים	
100	23,059	100	201,735	100	224,794	סך הכל
9.1	2,091	9.3	18,735	9.3	20,826	ירושלים
16.1	3,704	17.8	35,804	17.6	39,508	תל אביב
8.1	1,867	9.2	18,490	9.1	20,357	חיפה
3.9	907	4.3	8,753	4.3	9,660	אשקלון
10.3	2,369	8.5	17,238	8.7	19,607	באר שבע
0.6	138	0.5	1,065	0.5	1,203	גולן
5.7	1,313	5.6	11,266	5.6	12,579	השרון
4.6	1,071	5.0	10,032	4.9	11,103	חדרה
2.8	650	2.0	3,968	2.1	4,618	יהודה ושומרון
6.9	1,581	7.3	14,709	7.3	16,290	יזרעאל
2.0	464	2.1	4,270	2.1	4,734	כינרת
8.2	1,894	8.3	16,659	8.3	18,553	עכו
7.1	1,647	6.8	13,747	6.9	15,394	פתח תקוה
1.8	416	1.9	3,907	1.9	4,323	צפת
8.8	2,038	7.9	15,998	8.0	18,036	רחובות
3.9	909	3.5	7,094	3.6	8,003	רמלה

* מי שהצטרפו לפני 1.1.13.

לוח 4

מקבלי קצבת נכות כללית לפי ותק בקצבה, מין וגיל נוכחי (מספרים מוחלטים ואחוזים),
 דצמבר 2013

מצטרפים חדשים		נכים ותיקים		סך הכל		גיל	מין
אחוזים	מספרים מוחלטים	אחוזים	מספרים מוחלטים	אחוזים	מספרים מוחלטים		
100	23,059	100	201,735	100	224,794		סך הכל
57.7	13,293	58.1	117,131	58.0	130,424		גברים סך הכל
6.9	1,595	0.5	1,084	1.2	2,679	19-18	
4.2	978	3.4	6,762	3.4	7,740	24-20	
3.7	852	4.2	8,378	4.1	9,230	29-25	
3.3	753	4.4	8,868	4.3	9,621	34-30	
3.8	873	4.9	9,817	4.8	10,690	39-35	
4.0	930	5.3	10,596	5.1	11,526	44-40	
4.5	1,032	5.8	11,667	5.7	12,699	49-45	
5.9	1,353	7.1	14,266	7.0	15,619	54-50	
7.5	1,730	8.4	16,873	8.3	18,603	59-55	
13.9	3,197	14.3	28,820	14.2	32,017	60 עד גיל פרישה ¹⁸	
42.4	9,766	41.9	84,604	42.0	94,370		נשים סך הכל
4.3	998	0.4	727	0.8	1,725	19-18	
2.9	666	2.3	4,726	2.4	5,392	24-20	
2.8	641	3.0	6,044	3.0	6,685	29-25	
3.1	716	3.4	6,932	3.4	7,648	34-30	
3.6	830	4.1	8,288	4.1	9,118	39-35	
4.3	989	4.7	9,463	4.7	10,452	44-40	
4.6	1,069	5.4	10,810	5.3	11,879	49-45	
6.2	1,434	6.7	13,527	6.7	14,961	54-50	
7.4	1,716	8.6	17,388	8.5	19,104	59-55	
3.1	707	3.3	6,699	3.3	7,406	60 עד גיל פרישה	

¹⁸ עיקר הפער בין מספר הגברים בני 60 עד גיל הפרישה לבין מספר הנשים בגילים אלה, נובע ממספר השנתונים הגדול יותר אצל גברים מאשר אצל הנשים.

לוח 5

**מקבלי קצבת נכות כללית לפי ותק בקצבה, מין וגיל זכאות (מספרים מוחלטים ואחוזים),
דצמבר 2013**

מצטרפים חדשים		נכים ותיקים		סך הכל		גיל זכאות	מין
אחוזים	מספרים מוחלטים	אחוזים	מספרים מוחלטים	אחוזים	מספרים מוחלטים		
100	23,059	100	201,735	100	224,794		סך הכל
57.7	13,293	58.1	117,131	58.0	130,424		גברים סך הכל
7.0	1,623	10.1	20,431	9.8	22,054		19-18
4.2	964	5.9	11,822	5.7	12,786		24-20
3.7	852	5.5	11,181	5.4	12,033		29-25
3.3	756	5.2	10,450	5.0	11,206		34-30
3.8	873	5.1	10,259	5.0	11,132		39-35
4.0	929	5.4	10,968	5.3	11,897		44-40
4.5	1,028	6.1	12,255	5.9	13,283		49-45
5.9	1,367	6.2	12,521	6.2	13,888		54-50
7.6	1,742	5.3	10,656	5.5	12,398		59-55
13.7	3,159	3.3	6,588	4.3	9,747		60 עד גיל פרישה
42.4	9,766	41.9	84,604	42.0	94,370		נשים סך הכל
4.4	1,002	7.5	15,162	7.2	16,164		19-18
2.9	675	4.6	9,245	4.4	9,920		24-20
2.8	635	4.7	9,374	4.5	10,009		29-25
3.1	722	4.6	9,218	4.4	9,940		34-30
3.7	843	4.7	9,553	4.6	10,396		39-35
4.3	979	4.9	9,790	4.8	10,769		44-40
4.7	1,080	4.8	9,600	4.8	10,680		49-45
6.2	1,431	4.0	8,107	4.2	9,538		54-50
7.6	1,742	2.2	4,394	2.7	6,136		59-55
2.9	657	0.1	161	0.4	818		60 עד גיל פרישה

לוח 6

מקבלי קצבת נכות כללית לפי ותק בקצבה וליקוי עיקרי (מספרים מוחלטים ואחוזים),

דצמבר 2013

מצטרפים חדשים		נכים ותיקים		סך הכל		ליקוי עיקרי	
אחוזים	מספרים מוחלטים	אחוזים	מספרים מוחלטים	אחוזים	מספרים מוחלטים		
100	23,059	100	201,735	100	224,794	סך הכל	סך הכל נפשי
25.0	5,775	34.1	68,760	33.2	74,535	סך הכל	
11.5	2,645	20.9	42,115	19.9	44,760	הפרעות פסיכוטיות	
13.6	3,130	13.2	26,645	13.3	29,775	הפרעות פסיכונורוטייות	
3.5	813	11.0	22,245	10.3	23,058		פיגור שכלי
40.7	9,387	22.1	44,615	24.0	54,002	סך הכל	פנימי
14.9	3,440	3.1	6,158	4.3	9,598	בלוטות הלימפה	
2.2	501	1.1	2,265	1.2	2,766	מחלות דם (אנמיה)	
8.3	1,916	4.7	9,560	5.1	11,476	סוכרת	
2.3	522	2.1	4,227	2.1	4,749	מחלות ריאה	
0.4	87	0.5	1,097	0.5	1,184	אסתמה	
6.3	1,453	6.0	12,097	6.0	13,550	מחלות לב	
1.5	353	0.7	1,445	0.8	1,798	מחלות כבד	
4.8	1,115	3.9	7,766	4.0	8,881	פנימי – אחר	
2.6	590	3.3	6,644	3.2	7,234	סך הכל	אורוגניטלי
1.7	384	2.0	4,059	2.0	4,443	כליות	
0.4	93	0.5	1,052	0.5	1,145	שלפוחית השתן	
0.5	113	0.8	1,533	0.7	1,646	אורוגניטלי – אחר	
10.9	2,502	13.0	26,220	12.8	28,722	סך הכל	ניורולוגי
9.2	2,110	10.1	20,429	10.0	22,539	תסמונות מוחיות והפרעות עצבים	
1.2	275	2.1	4,195	2.0	4,470	הפרעות פרכוסיות	
0.5	117	0.8	1,596	0.8	1,713	ניורולוגי – אחר	
11.7	2,700	8.0	16,077	8.4	18,777	סך הכל	לוקומוטורי
9.6	2,203	4.8	9,735	5.3	11,938	מחלות עצמות ופרקים	
1.1	243	1.4	2,810	1.4	3,053	פגיעה בעמוד השדרה	
0.4	98	0.6	1,117	0.5	1,215	גפיים עליונות	
0.7	152	1.2	2,340	1.1	2,492	גפיים תחתונות	
0.0	4	0.0	75	0.0	79	לוקומוטורי – אחר	
5.1	1,173	7.4	14,824	7.1	15,997	סך הכל	חושי
2.8	656	5.0	10,006	4.7	10,662	ראייה	
2.2	517	2.4	4,818	2.4	5,335	שמיעה	
0.5	119	1.2	2,350	1.1	2,469	סך הכל	אחר
0.0	8	0.1	158	0.1	166	אף, פה וגרון	
0.0	2	0.0	72	0.0	74	לסתות ושיניים	
0.5	108	0.4	882	0.4	990	צלקות ופגימות בעור	
-	1	0.6	1,238	0.6	1,239	אחר	

לוח 7

**מקבלי קצבת נכות כללית לפי ותק בקצבה, מין וליקוי עיקרי (מספרים מוחלטים ואחוזים),
דצמבר 2013**

מצטרפים חדשים		נכים ותיקים		סך הכל		ליקוי עיקרי	מין
אחוזים	מספרים מוחלטים	אחוזים	מספרים מוחלטים	אחוזים	מספרים מוחלטים		
100	23,059	100	201,735	100	224,794		סך הכל גברים
57.7	13,293	58.1	117,131	58.0	130,424	סך הכל	
15.3	3,518	20.2	40,695	19.7	44,213	נפשי	
2.0	461	6.1	12,327	5.7	12,788	פיגור שכלי	
23.8	5,479	14.2	28,697	15.2	34,176	פנימי	
1.4	328	1.7	3,388	1.7	3,716	אורוגניטלי	
6.6	1,512	7.5	15,213	7.4	16,725	ניורולוגי	
5.6	1,281	3.6	7,308	3.8	8,589	לוקומוטורי	
2.9	658	4.0	8,100	3.9	8,758	חושי	
0.2	56	0.7	1,403	0.7	1,459	אחר	
34.6	7,968	34.9	70,442	34.9	78,410	סך הכל	נשים משתכרות
8.6	1,982	12.0	24,177	11.6	26,159	נפשי	
1.5	342	4.7	9,553	4.4	9,895	פיגור שכלי	
13.3	3,077	6.1	12,238	6.8	15,315	פנימי	
0.9	196	1.2	2,504	1.2	2,700	אורוגניטלי	
3.6	820	4.5	9,055	4.4	9,875	ניורולוגי	
4.7	1,090	3.2	6,526	3.4	7,616	לוקומוטורי	
1.8	411	2.8	5,545	2.7	5,956	חושי	
0.2	50	0.4	844	0.4	894	אחר	
7.8	1,798	7.0	14,162	7.1	15,960	סך הכל	עקרות בית
1.2	275	1.9	3,888	1.9	4,163	נפשי	
0.0	10	0.2	365	0.2	375	פיגור שכלי	
3.6	831	1.8	3,680	2.0	4,511	פנימי	
0.3	66	0.4	752	0.4	818	אורוגניטלי	
0.7	170	1.0	1,952	0.9	2,122	ניורולוגי	
1.4	329	1.1	2,243	1.1	2,572	לוקומוטורי	
0.5	104	0.6	1,179	0.6	1,283	חושי	
0.1	13	0.1	103	0.1	116	אחר	

לוח 8

מקבלי קצבת נכות כללית לפי ותק בקצבה, ליקוי עיקרי וגיל זכאות

(מספרים מוחלטים ואחוזים), **דצמבר 2013**

מצטרפים חדשים		נכים ותיקים		סך הכל		גיל זכאות	ליקוי עיקרי
אחוזים	מספרים מוחלטים	אחוזים	מספרים מוחלטים	אחוזים	מספרים מוחלטים		
100	23,059	100	201,735	100	224,794		סך הכל נפשי
25.0	5,775	34.1	68,760	33.2	74,535	סך הכל	
7.6	1,753	9.7	19,639	9.5	21,392	24-18	
6.1	1,413	10.5	21,076	10.0	22,489	34-25	
4.8	1,104	8.0	16,029	7.6	17,133	44-35	
3.8	886	4.8	9,584	4.7	10,470	54-45	
2.7	619	1.2	2,432	1.4	3,051	עד גיל הפרישה	
3.5	813	11.0	22,245	10.3	23,058	סך הכל	פיגור שכלי
2.9	669	8.5	17,191	8.0	17,860	24-18	
0.3	61	1.5	3,023	1.4	3,084	34-25	
0.2	38	0.7	1,372	0.6	1,410	44-35	
0.1	30	0.3	544	0.3	574	54-45	
0.1	15	0.1	115	0.1	130	עד גיל הפרישה	
40.7	9,387	22.1	44,615	24.0	54,002	סך הכל	פנימי
2.3	533	1.7	3,350	1.7	3,883	24-18	
3.0	701	2.3	4,648	2.4	5,349	34-25	
6.0	1,385	4.6	9,316	4.8	10,701	44-35	
10.6	2,452	8.0	16,190	8.3	18,642	54-45	
18.7	4,316	5.5	11,111	6.9	15,427	עד גיל הפרישה	
2.6	590	3.3	6,644	3.2	7,234	סך הכל	אורוגניטלי
0.2	47	0.4	730	0.4	777	24-18	
0.2	46	0.5	913	0.4	959	34-25	
0.4	94	0.8	1,623	0.8	1,717	44-35	
0.6	145	1.1	2,222	1.1	2,367	54-45	
1.1	258	0.6	1,156	0.6	1,414	עד גיל הפרישה	
10.9	2,502	13.0	26,220	12.8	28,722	סך הכל	ניורולוגי
2.7	620	4.1	8,167	3.9	8,787	24-18	
1.3	298	2.3	4,649	2.2	4,947	34-25	
1.6	358	2.4	4,859	2.3	5,217	44-35	
1.9	444	2.7	5,485	2.6	5,929	54-45	
3.4	782	1.5	3,060	1.7	3,842	עד גיל הפרישה	
11.7	2,700	8.0	16,077	8.4	18,777	סך הכל	לוקומוטורי
1.2	285	1.0	2,063	1.0	2,348	24-18	
1.4	319	1.3	2,626	1.3	2,945	34-25	
2.1	483	2.0	4,077	2.0	4,560	44-35	
3.0	686	2.5	5,084	2.6	5,770	54-45	
4.0	927	1.1	2,227	1.4	3,154	עד גיל הפרישה	
5.1	1,173	7.4	14,824	7.1	15,997	סך הכל	חושי
1.5	336	2.3	4,643	2.2	4,979	24-18	
0.5	110	1.3	2,622	1.2	2,732	34-25	
0.6	141	1.5	2,958	1.4	3,099	44-35	
1.0	229	1.5	3,054	1.5	3,283	54-45	
1.6	357	0.8	1,547	0.9	1,904	עד גיל הפרישה	
0.5	119	1.2	2,350	1.1	2,469	סך הכל	אחר
0.1	21	0.4	877	0.4	898	24-18	
0.1	17	0.3	666	0.3	683	34-25	
0.1	21	0.2	336	0.2	357	44-35	
0.2	34	0.2	320	0.2	354	54-45	
0.1	26	0.1	151	0.1	177	עד גיל הפרישה	

לוח 9

מקבלי קצבת נכות כללית לפי ותק בקצבה, ליקוי עיקרי ומספר ליקויים
(מספרים מוחלטים ואחוזים), דצמבר 2013

מספר ליקויים		מספרים מוחלטים		מספרים מוחלטים		מספרים מוחלטים		מספר ליקויים	ליקוי עיקרי
אחוזים	מספרים מוחלטים	אחוזים	מספרים מוחלטים	אחוזים	מספרים מוחלטים	אחוזים	מספרים מוחלטים		
100	23,059	100	201,735	100	224,794				סך הכל
25.0	5,775	34.1	68,760	33.2	74,535				נפשי
15.3	3,525	20.4	41,182	19.9	44,707			סך הכל	
3.8	871	5.4	10,984	5.3	11,855			ליקוי אחד	
2.1	481	3.0	6,082	2.9	6,563			שני ליקויים	
3.9	898	5.2	10,512	5.1	11,410			שלושה ויותר שאחד דומיננטי	
								שלושה ויותר ללא דומיננטי	
3.5	813	11.0	22,245	10.3	23,058				פיגור שכלי
1.8	403	6.5	13,174	6.0	13,577			סך הכל	
0.9	197	2.4	4,909	2.3	5,106			ליקוי אחד	
0.5	110	1.1	2,219	1.0	2,329			שני ליקויים	
0.5	103	1.0	1,943	0.9	2,046			שלושה ויותר, אחד דומיננטי	
								שלושה ויותר ללא דומיננטי	
40.7	9,387	22.1	44,615	24.0	54,002				פנימי
16.0	3,696	4.0	8,130	5.3	11,826			סך הכל	
4.9	1,127	3.1	6,302	3.3	7,429			ליקוי אחד	
4.5	1,027	3.1	6,272	3.3	7,299			שני ליקויים	
15.3	3,537	11.9	23,911	12.2	27,448			שלושה ויותר, אחד דומיננטי	
								שלושה ויותר ללא דומיננטי	
2.6	590	3.3	6,644	3.2	7,234				אורוגניטלי
0.7	163	0.6	1,202	0.6	1,365			סך הכל	
0.3	75	0.4	806	0.4	881			ליקוי אחד	
0.3	72	0.4	873	0.4	945			שני ליקויים	
1.2	280	1.9	3,763	1.8	4,043			שלושה ויותר, אחד דומיננטי	
								שלושה ויותר ללא דומיננטי	
10.9	2,502	13.0	26,220	12.8	28,722				ניורולוגי
3.6	827	3.5	7,103	3.5	7,930			סך הכל	
2.1	492	2.9	5,750	2.8	6,242			ליקוי אחד	
1.7	381	2.2	4,407	2.1	4,788			שני ליקויים	
3.5	802	4.4	8,960	4.3	9,762			שלושה ויותר, אחד דומיננטי	
								שלושה ויותר ללא דומיננטי	
11.7	2,700	8.0	16,077	8.4	18,777				לוקומוטורי
3.4	783	1.2	2,332	1.4	3,115			סך הכל	
1.9	433	1.2	2,444	1.3	2,877			ליקוי אחד	
1.6	372	1.2	2,500	1.3	2,872			שני ליקויים	
4.8	1,112	4.4	8,801	4.4	9,913			שלושה ויותר, אחד דומיננטי	
								שלושה ויותר ללא דומיננטי	
5.1	1,173	7.4	14,824	7.1	15,997				חושי
0.7	165	1.2	2,463	1.2	2,628			סך הכל	
1.2	265	1.7	3,349	1.6	3,614			ליקוי אחד	
0.9	207	1.3	2,671	1.3	2,878			שני ליקויים	
2.3	536	3.1	6,341	3.1	6,877			שלושה ויותר, אחד דומיננטי	
								שלושה ויותר ללא דומיננטי	
0.5	119	1.2	2,350	1.1	2,469				אחר
0.1	25	0.1	124	0.1	149			סך הכל	
0.1	21	0.1	155	0.1	176			ליקוי אחד	
0.1	18	0.1	175	0.1	193			שני ליקויים	
0.2	55	0.9	1,896	0.9	1,951			שלושה ויותר שאחד דומיננטי	
								שלושה ויותר ללא דומיננטי	

לוח 10

מקבלי קצבת נכות כללית לפי ותק בקצבה, דרגת אי כושר וליקוי עיקרי
(מספרים מוחלטים ואחוזים), דצמבר 2013

מצטרפים חדשים		נכים ותיקים		סך הכל		ליקוי עיקרי	דרגת אי כושר
אחוזים	מספרים מוחלטים	אחוזים	מספרים מוחלטים	אחוזים	מספרים מוחלטים		
100	23,059	100	201,735	100	224,794	סך הכל	
73.9	17,045	81.4	164,144	80.6	181,189	סך הכל	דרגה
22.2	5,109	31.3	63,043	30.3	68,152	נפשי	מלאה
3.5	800	10.8	21,774	10.0	22,574	פיגור שכלי	
27.7	6,377	14.5	29,222	15.8	35,599	פנימי	
1.6	375	2.3	4,629	2.2	5,004	אורוגניטלי	
8.3	1,902	11.0	22,246	10.7	24,148	ניורולוגי	
7.4	1,705	4.9	9,788	5.1	11,493	לוקומוטורי	
3.1	720	5.7	11,581	5.5	12,301	חושי	
0.3	57	0.9	1,861	0.9	1,918	אחר	
26.1	6,014	18.6	37,591	19.4	43,605	סך הכל	דרגה
2.9	666	2.8	5,717	2.8	6,383	נפשי	חלקית
0.1	13	0.2	471	0.2	484	פיגור שכלי	
13.1	3,010	7.6	15,393	8.2	18,403	פנימי	
0.9	215	1.0	2,015	1.0	2,230	אורוגניטלי	
2.6	600	2.0	3,974	2.0	4,574	ניורולוגי	
4.3	995	3.1	6,289	3.2	7,284	לוקומוטורי	
2.0	453	1.6	3,243	1.6	3,696	חושי	
0.3	62	0.2	489	0.3	551	אחר	

לוח 11

מקבלי קצבת נכות כללית לפי ותק בקצבה, דרגת אי כושר ואחוזי נכות רפואית
(מספרים מוחלטים ואחוזים), דצמבר 2013

מצטרפים חדשים		נכים ותיקים		סך הכל		אחוזי נכות רפואית	דרגת אי כושר
אחוזים	מספרים מוחלטים	אחוזים	מספרים מוחלטים	אחוזים	מספרים מוחלטים		
100	23,059	100	201,735	100	224,794	סך הכל	
73.9	17,045	81.4	164,144	80.6	181,189	סך הכל	100
10.0	2,304	10.7	21,663	10.7	23,967	49-40	
16.8	3,884	21.2	42,740	20.7	46,624	59-50	
8.4	1,941	12.5	25,173	12.1	27,114	69-60	
7.5	1,723	11.9	24,008	11.5	25,731	79-70	
6.1	1,397	8.7	17,623	8.5	19,020	89-80	
25.1	5,796	16.3	32,937	17.2	38,733	90-100	
3.1	722	2.0	4,023	2.1	4,745	סך הכל	74
0.6	137	0.3	551	0.3	688	49-40	
0.8	189	0.5	1,020	0.5	1,209	59-50	
0.8	175	0.5	973	0.5	1,148	69-60	
0.5	121	0.4	765	0.4	886	79-70	
0.3	70	0.3	498	0.3	568	89-80	
0.1	30	0.1	216	0.1	246	90-100	
10.4	2,394	6.4	12,953	6.8	15,347	סך הכל	65
1.9	441	1.0	2,103	1.1	2,544	49-40	
3.1	709	2.1	4,185	2.2	4,894	59-50	
2.7	619	1.7	3,363	1.8	3,982	69-60	
1.5	356	0.9	1,865	1.0	2,221	79-70	
1.0	219	0.5	1,062	0.6	1,281	89-80	
0.2	50	0.2	375	0.2	425	90-100	
12.6	2,898	10.2	20,615	10.5	23,513	סך הכל	60
2.3	528	2.3	4,580	2.3	5,108	49-40	
3.9	908	3.6	7,174	3.6	8,082	59-50	
3.0	683	2.5	4,944	2.5	5,627	69-60	
2.1	483	1.2	2,477	1.3	2,960	79-70	
1.1	256	0.6	1,134	0.6	1,390	89-80	
0.2	40	0.2	306	0.2	346	90-100	

לוח 12

מקבלי קצבת נכות כללית לפי ותק בקצבה, מעמד ודרגת אי כושר (מספרים מוחלטים ואחוזים),

דצמבר 2013

מצטרפים חדשים		נכים ותיקים		סך הכל		דרגת אי כושר	מעמד
אחוזים	מספרים מוחלטים	אחוזים	מספרים מוחלטים	אחוזים	מספרים מוחלטים		
100	23,059	100	201,735	100	224,794		סך הכל
50.8	11,702	95.6	192,769	91.0	204,471		צמיתה
9.5	2,189	9.9	20,036	9.9	22,225	100	
7.4	1,704	6.1	12,248	6.2	13,952	74	
2.0	458	1.9	3,754	1.9	4,212	65	
31.9	7,351	77.7	156,731	73.0	164,082	60	
49.2	11,354	4.4	8,965	9.0	20,319		זמנית
3.1	709	0.3	579	0.6	1,288	100	
3.0	690	0.4	705	0.6	1,395	74	
1.1	264	0.1	269	0.2	533	65	
42.0	9,694	3.7	7,413	7.6	17,107	60	

לוח 13

מקבלי קצבת נכות כללית לפי ותק בקצבה, קבוצת זכאות ומין (מספרים מוחלטים ואחוזים),

דצמבר 2013

מצטרפים חדשים		נכים ותיקים		סך הכל		מין	קבוצה
אחוזים	מספרים מוחלטים	אחוזים	מספרים מוחלטים	אחוזים	מספרים מוחלטים		
100	23,059	100	201,735	100	224,794		סך הכל
.	.	8.2	16,616	7.4	16,672		חוק ישן
55.2	12,716	68.8	138,753	67.4	151,469		א
36.2	8,341	44.0	88,663	43.1	96,964		סך הכל גברים
19.2	4,431	24.8	50,090	24.3	54,505		נשים משתכרות
36.8	8,489	16.0	32,204	18.1	40,693		ב
21.5	4,952	9.3	18,691	10.5	23,643		סך הכל גברים
15.3	3,537	6.7	13,513	7.6	17,050		נשים משתכרות
7.8	1,798	7.0	14,162	7.1	15,960		עקרות בית

לוח 14

מקבלי קצבת נכות כללית לפי ותק בקצבה, מין ומצב משפחתי (מספרים מוחלטים ואחוזים),

דצמבר 2013

מצטרפים חדשים		נכים ותיקים		סך הכל		מצב משפחתי	מין
אחוזים	מספרים מוחלטים	אחוזים	מספרים מוחלטים	אחוזים	מספרים מוחלטים		
100	23,059	100	201,735	100	224,794		סך הכל
57.7	13,293	58.1	117,131	58.0	130,424	סך הכל	גברים
19.4	4,461	21.8	43,996	21.6	48,457	רווק/ה	
30.9	7,119	28.5	57,537	28.8	64,656	נשוי/נשואה	
0.0	5	0.1	101	0.1	106	גרוש/ה	
6.9	1,595	7.2	14,416	7.1	16,011	פרוד/ה	
0.5	113	0.5	1,081	0.5	1,194	אלמן/ה	
34.6	7,968	34.9	70,442	34.9	78,410	סך הכל	נשים
12.1	2,789	14.7	29,606	14.4	32,395	רווק/ה	משתכרות
15.2	3,499	11.1	22,418	11.5	25,917	נשוי/נשואה	
0.0	3	0.1	135	0.1	138	גרוש/ה	
6.6	1,520	8.0	16,037	7.8	17,557	פרוד/ה	
0.7	157	1.1	2,246	1.1	2,403	אלמן/ה	
7.8	1,798	7.0	14,162	7.1	15,960	נשוי/נשואה	עקרות בית

לוח 15

מקבלי קצבת נכות כללית לפי ותק בקצבה, מצב משפחתי והרכב משפחה

שלפיה משולמת הקצבה (מספרים מוחלטים ואחוזים), דצמבר 2013

מצטרפים חדשים		נכים ותיקים		סך הכל		הרכב המשפחה שלפיה משולמת הקצבה	מצב משפחתי
אחוזים	מספרים מוחלטים	אחוזים	מספרים מוחלטים	אחוזים	מספרים מוחלטים		
100	23,059	100	201,735	100	224,794		סך הכל
53.8	12,416	46.7	94,117	47.4	106,533	סך הכל	נשואים
23.5	5,412	19.1	38,500	19.5	43,912	יחיד ללא ילדים	
5.9	1,364	4.3	8,720	4.5	10,084	יחיד + ילד	
10.8	2,483	6.3	12,730	6.8	15,213	יחיד + 2 ילדים	
5.4	1,240	7.1	14,397	7.0	15,637	יחיד + בן זוג	
2.5	576	3.0	6,102	3.0	6,678	יחיד + בן זוג + ילד	
5.8	1,341	6.8	13,668	6.7	15,009	יחיד + בן זוג + 2 ילדים	
46.2	10,643	53.4	107,618	52.6	118,261	סך הכל	לא נשואים
40.2	9,267	47.5	95,742	46.7	105,009	יחיד ללא ילד	
3.1	710	3.2	6,463	3.2	7,173	יחיד + ילד	
2.7	621	2.4	4,822	2.4	5,443	יחיד + 2 ילדים	
0.0	9	0.1	163	0.1	172	יחיד + בן זוג	
0.1	14	0.1	144	0.1	158	יחיד + בן זוג + ילד	
0.1	22	0.1	284	0.1	306	יחיד + בן זוג + 2 ילדים	

לוח 16

מקבלי קצבת נכות כללית לפי ותק בקצבה, מצב משפחתי ומספר ילדים עד גיל 21
(מספרים מוחלטים ואחוזים), דצמבר 2013

מצטרפים חדשים		נכים ותיקים		סך הכל		מספר ילדים	מצב משפחתי
אחוזים	מספרים מוחלטים	אחוזים	מספרים מוחלטים	אחוזים	מספרים מוחלטים		
100	23,059	100	201,735	100	224,794		סך הכל
53.8	12,416	46.7	94,117	47.4	106,533	סך הכל	נשואים
26.8	6,177	25.3	50,995	25.4	57,172	ללא ילדים	
9.7	2,245	8.2	16,458	8.3	18,703	ילד אחד	
7.3	1,681	5.6	11,367	5.8	13,048	שני ילדים	
4.9	1,119	3.7	7,386	3.8	8,505	שלושה ילדים	
5.2	1,194	3.9	7,911	4.1	9,105	ארבעה ילדים או יותר	
46.2	10,643	53.4	107,618	52.6	118,261	סך הכל	לא נשואים
38.8	8,938	46.4	93,594	45.6	102,532	ללא ילדים	
3.8	879	3.9	7,937	3.9	8,816	ילד אחד	
2.1	482	1.8	3,707	1.9	4,189	שני ילדים	
1.0	225	0.7	1,443	0.7	1,668	שלושה ילדים	
0.5	119	0.5	937	0.5	1,056	ארבעה ילדים או יותר	

לוח 17

מקבלי קצבת נכות כללית לפי ותק בקצבה, מקבל הקצבה וליקוי עיקרי
(מספרים מוחלטים ואחוזים), דצמבר 2013

מצטרפים חדשים		נכים ותיקים		סך הכל		ליקוי עיקרי	מקבל גמלה
אחוזים	מספרים מוחלטים	אחוזים	מספרים מוחלטים	אחוזים	מספרים מוחלטים		
100	23,059	100	201,735	100	224,794		סה"כ
90.4	20,842	80.2	161,866	81.3	182,708	סך הכל	הנכה עצמו
20.8	4,793	27.2	54,943	26.6	59,736	נפשי	
0.5	106	2.0	4,051	1.9	4,157	פיגור שכלי	
40.4	9,308	21.7	43,696	23.6	53,004	פנימי	
2.5	581	3.2	6,498	3.2	7,079	אורוגניטלי	
9.3	2,152	10.8	21,803	10.7	23,955	ניורולוגי	
11.5	2,655	7.8	15,672	8.2	18,327	לוקומוטורי	
4.9	1,129	6.8	13,775	6.6	14,904	חושי	
0.5	118	0.7	1,428	0.7	1,546	אחר	
7.9	1,814	14.6	29,400	13.9	31,214	סך הכל	מנוי
3.7	845	4.8	9,602	4.7	10,447	נפשי	
2.6	595	7.1	14,250	6.6	14,845	פיגור שכלי	
1.2	266	1.7	3,383	1.6	3,649	ניורולוגי	
0.5	108	1.1	2,165	1.0	2,273	אחר	
1.1	255	2.4	4,792	2.3	5,047	סך הכל	אפוטרופוס
0.3	64	0.6	1,240	0.6	1,304	נפשי	
0.4	91	1.1	2,262	1.1	2,353	פיגור שכלי	
0.3	67	0.3	683	0.3	750	ניורולוגי	
0.1	33	0.3	607	0.3	640	אחר	
0.5	125	2.2	4,340	2.0	4,465	סך הכל	גוף מקבל גמלה
0.3	65	1.4	2,766	1.3	2,831	נפשי	
0.1	12	0.4	728	0.3	740	פיגור שכלי	
0.1	13	0.2	307	0.1	320	ניורולוגי	
0.2	35	0.3	539	0.3	574	אחר	
0.1	23	0.7	1,337	0.6	1,360	סך הכל	אפוטרופוס ציבורי
0.0	8	0.1	209	0.1	217	נפשי	
0.0	9	0.5	954	0.4	963	פיגור שכלי	
0.0	6	0.1	174	0.1	180	אחר	

לוח 18

החלטות אי כושר בנוגע למצטרפים חדשים לפי סניף (מספרים מוחלטים ואחוזים),

דצמבר 2013

דרגת אי כושר				סך הכל		סניף
60	65	74	100			
12.6	10.4	3.1	73.9	100	23,059	סך הכל
14.8	4.6	2.5	78.1	100	2,154	ירושלים
9.8	10.3	0.5	79.4	100	833	תל אביב
13.1	7.2	5.1	74.6	100	1,059	חיפה
14.6	6.7	1.2	77.6	100	597	אשדוד
3.0	22.7	0.4	74.0	100	538	אשקלון
12.9	12.0	5.3	69.8	100	2,369	באר שבע
8.8	17.3	1.4	72.5	100	421	בני ברק
9.0	23.8	1.0	66.2	100	1,092	חדרה
2.3	29.2	0.3	68.3	100	621	חולון
15.7	3.6	7.3	73.4	100	1,046	טבריה
2.9	21.7	0.5	74.9	100	833	יפו
11.2	6.2	4.4	78.3	100	1,031	כפר סבא
25.7	3.6	1.6	69.1	100	443	כרמיאל
21.4	7.7	9.8	61.1	100	896	נהריה
24.5	5.3	1.5	68.7	100	1,334	נצרת
20.8	2.3	0.6	76.3	100	1,209	נתניה
17.2	3.5	2.6	76.7	100	774	עפולה
10.2	10.4	2.3	77.2	100	1,153	פתח תקוה
13.8	7.9	9.5	68.8	100	810	קריות
19.2	2.7	1.7	76.4	100	698	ראשון לציון
2.3	16.4	0.5	80.9	100	1,107	רחובות
2.8	20.5	0.8	76.0	100	1,303	רמלה
7.5	3.7	8.3	80.6	100	738	רמת גן

לוח 19

אחוז הנכות הרפואית של מצטרפים חדשים לפי סניף (מספרים מוחלטים ואחוזים),

דצמבר 2013

אחוזי נכות רפואית						סך הכל		סניף
100-90	89-80	79-70	69-60	59-50	49-40			
25.7	8.4	11.6	14.8	24.7	14.8	100	23,059	סך הכל
28.2	8.1	10.4	12.6	21.9	18.9	100	2,154	ירושלים
24.4	7.9	11.2	12.6	24.7	19.2	100	833	תל אביב
22.5	8.1	12.3	13.4	26.7	17	100	1,059	חיפה
30.3	8.2	11.2	15.2	25.8	9.2	100	597	אשדוד
27.1	8.4	11.7	16.5	23.2	13	100	538	אשקלון
24.1	7.4	12.2	16.1	26.9	13.3	100	2,369	באר שבע
24.7	6.2	10	13.1	29.5	16.6	100	421	בני ברק
26.9	7.7	11.1	17.7	22.1	14.6	100	1,092	חדרה
24.3	7.6	9.7	17.7	23.4	17.4	100	621	חולון
21.6	11.2	11.7	14.9	25.9	14.7	100	1,046	טבריה
24.3	6.1	12.5	14.5	22.3	20.3	100	833	יפו
27.5	7.7	12.8	12.3	24	15.8	100	1,031	כפר סבא
26.4	12.4	15.1	18.1	17.2	10.8	100	443	כרמיאל
23.3	10	13	14.5	24	15.2	100	896	נהריה
27.4	10	12.6	16.7	25	8.3	100	1,334	נצרת
25.6	9.4	12.7	14.1	28.3	9.9	100	1,209	נתניה
18.1	5.9	10.6	14.9	28.4	22.1	100	774	עפולה
31.8	7	9.4	13.5	24.2	14.1	100	1,153	פתח תקוה
23	8.2	11.5	15.7	23.3	18.4	100	810	קריות
25.2	10.7	12.6	16.6	26.1	8.7	100	698	ראשון לציון
28.1	8.7	12.7	13.8	24.8	12	100	1,107	רחובות
24.1	9.5	11.6	14.5	26.9	13.4	100	1,303	רמלה
29.1	8.5	9.4	15.6	19	18.4	100	738	רמת גן

לוח 20

סעיפי הליקוי של מקבלי קצבת נכות לפי אחוזי נכות רפואית (מספרים מוחלטים ואחוזים),

דצמבר 2013

אחוזי נכות רפואית לסעיף					סך הכל	סעיף ליקוי	סך הכל
100-80	79-60	59-40	39-20	19-1			
47,862	55,399	147,830	165,763	237,221	654,075		סך הכל
2.5	5.5	58.5	22.7	10.7	100	109,830	נפשי
4.6	10.4	81.5	3.1	0.5	100	48,543	סך הכל
0.9	1.7	40.4	38.3	18.8	100	61,287	הפרעות פסיכוטיות
7.0	37.2	38.5	17.3	0.0	100	33,044	הפרעות פסיכונורוטיות
6.7	9.4	16.7	25.2	42.0	100	200,626	פיגור שכלי
71.9	2.1	23.7	2.2	0.1	100	11,705	פנימי
11.5	5.7	14.8	40.8	27.2	100	8,785	סך הכל
2.8	36.3	5.0	13.9	42.0	100	33,810	בלוטות הלימפה
6.2	13.1	25.5	38.4	16.8	100	13,209	מחלות דם (אנמיה)
.	0.1	21.8	53.7	24.4	100	6,309	סוכרת
0.9	3.4	27.7	21.2	46.8	100	53,483	מחלות ריאה
3.9	10.5	20.1	44.4	21.0	100	6,093	אסתמה
2.3	2.5	10.4	29.1	55.8	100	67,232	מחלות לב
13.5	5.9	15.9	29.3	35.4	100	27,694	מחלות כבד
33.2	7.6	12.0	23.9	23.2	100	11,189	פנימי - אחר
0.2	8.5	6.6	29.7	55.0	100	9,054	סך הכל
0.0	0.1	33.2	37.0	29.7	100	7,451	אורוגניטלי
17.4	9.2	19.4	25.1	28.9	100	81,689	סך הכל
21.1	11.0	21.8	27.3	18.8	100	57,166	ניורולוגי
23.4	6.8	25.1	23.8	21.0	100	8,983	תסמונות מוחיות
0.4	3.8	7.3	17.7	70.8	100	15,540	והפרעות עצבים
2.5	1.9	8.7	32.0	55.0	100	121,375	הפרעות פרכוסיות
5.8	2.8	16.8	30.4	44.1	100	45,332	ניורולוגי - אחר
0.3	0.6	0.8	34.9	63.4	100	42,946	סך הכל
0.2	1.9	3.8	19.1	75.1	100	14,568	מחלות עצמות ופרקים
1.2	2.6	11.6	38.5	46.0	100	17,375	פגיעה בעמוד השדרה
0.6	0.1	0.3	49.3	49.7	100	1,154	גפיים עליונות
12.5	9.8	8.4	19.3	50.1	100	62,996	גפיים תחתונות
21.2	5.7	9.2	19.0	44.8	100	37,000	לוקומוטורי - אחר
0.0	15.5	7.1	19.6	57.7	100	25,996	סך הכל
2.9	3.4	7.2	29.3	57.2	100	16,821	חושי
.	0.0	4.1	20.9	75.0	100	4,305	ראייה
0.1	0.1	11.7	35.9	52.2	100	1,168	חירשות
0.9	0.3	5.9	35.1	57.8	100	9,994	סך הכל
28.7	39.7	23.3	7.8	0.5	100	1,354	מחלות אף, פה וגרון
							לסתות ושיניים
							פגימות בעור
							אחר

לוח 21

אנשים שהפסיקו לקבל קצבת נכות לפי סיבת ההפסקה וגיל (מספרים מוחלטים ואחוזים),

2013

גיל					סך הכל	סיבת הפסקת קצבה
67-60	59-50	49-40	39-30	29-18		
13,702	2,123	996	690	431	17,943	סך הכל – מספרים
100	100	100	100	100		אחוזים
87.6	12,006	גיל
10.1	71.1	55.1	39.1	26.2	3,826	פטירה
1.2	17.7	28.0	38.6	46.2	1,285	נכות רפואית לא מזכה
0.3	6.1	7.6	10.4	13.5	382	אין דרגת אי כושר מזכה
0.1	0.7	1.5	2.8	1.2	63	מעל רף הכנסות
0.1	0.8	1.3	1.2	0.2	53	שוהה בחו"ל
0.6	3.6	6.4	8.0	12.8	329	אחר

נושאים לדיון

קצבת נכות במבט בינלאומי: ישראל ומדינות ה-OECD

בשנת 2010 עשה הביטוח הלאומי סקירה והשוואה של מערכת הביטוחן הסוציאלי בישראל לעומת מדינות ה-OECD¹⁹. סקירה זו העלתה כי בין המדינות יש הבדלים רבים בתנאי הזכאות לקצבת נכות.

מי מבוטח

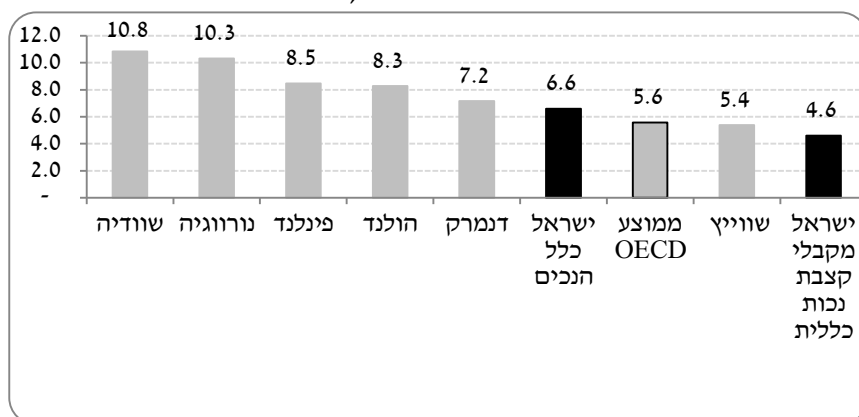
יש מדינות שבהן מבוטחים לעניין קצבת נכות כלל התושבים בגיל העבודה – ישראל, שוודיה, נורווגיה, דנמרק, פינלנד, איסלנד, הולנד ושווייץ – לעומת שאר המדינות שבהן מבוטחים רק המועסקים (שכירים או עצמאים).

קביעת מידת אובדן כושר ההשתכרות

כמעט בכל מדינות ה-OECD הזכאות לקצבת נכות מותנית באובדן כושר השתכרות, אך אין כלי אחיד ומקובל הקובע את מידת אובדן הכושר. מכאן שאדם המוגדר נכה במדינה אחת לא בהכרח יוגדר כך גם במדינה אחרת. יתרה מכך, שיעור אובדן כושר ההשתכרות המינימלי אינו זהה בין המדינות: בישראל זכאים לקצבה מבוטחים שאיבדו לפחות 50% מכושרם להשתכר וכך גם בנורווגיה, דנמרק, איסלנד, אוסטרליה, יוון והונגריה. במדינות אחרות שיעור אובדן הכושר הנדרש גבוה יותר (לדוגמה אנגליה, צרפת, איטליה ובלגיה) ויש מדינות שבהן השיעור הנדרש נמוך יותר (לדוגמה בשוודיה 25%, בספרד 33%, בהולנד 35% ובשווייץ 40%).

תרשים 5

מקבלי קצבת נכות כאחוז מהאוכלוסייה בגיל העבודה, ישראל* ומדינות נבחרות, 2011

* לישראל מופיעים שני נתונים: (א) מקבלי קצבת נכות כללית. (ב) כלל הנכים: מקבלי קצבת נכות כללית מהווים כ-70% מהם, מקבלי נכות מעבודה כ-13%, מקבלי נכות עקב פעולת איבה כ-1.2% ומקבלי נכות מצה"ל כ-16% (נתון משוער).

¹⁹ ז'ק בנדלק ואחרים (2010). מערכת הביטוחן הסוציאלי במבט בינלאומי: ישראל ומדינות ה-OECD, 2009.

לאור זאת, ברור כי השוואה של שיעור מקבלי קצבאות נכות מתוך האוכלוסייה בגיל העבודה בישראל אל מול כלל מדינות ה-OECD היא רחבה מדי, ולכן בחרנו להציג השוואה של שיעור מקבלי קצבאות נכות מתוך האוכלוסייה בגיל העבודה רק במדינות שבהן כלל התושבים מבוטחים לעניין קצבת נכות²⁰. שיעור מקבלי קצבת נכות כללית בישראל הוא הנמוך ביותר בהשוואה למדינות שנבחרו – ייתכן שבהשפעת תנאי הסף הנדרשים לזכאות, אולם אם משווים את כלל מקבלי קצבאות נכות בישראל מתקבל נתון הגבוה ב-18% לעומת הממוצע במדינות ה-OECD (תרשים 5).

גובה הקצבה ואופן חישובה

מלבד תנאי הזכאות השונים, גם גובה הקצבה ואופן חישובה אינם זהים בין המדינות:

בישראל גובה קצבת הנכות הכללית נקבע על-פי מידת אובדן כושר ההשתכרות ומחושב כאחוז מהסכום הבסיסי. **בשוודיה** סכום הקצבה נקבע לפי דרגת אובדן כושר ההשתכרות, ומשולמת תוספת בעבור כל שנת זכאות. **בנורווגיה** – בהתאם למספר שנות התושבות, ומשולמת תוספת שנקבעת כאחוז מהשכר שקדם לנכות. **בדנמרק** – על-פי דרגת אובדן כושר ההשתכרות בלבד ללא תוספות²¹. **בפינלנד** הקצבה מורכבת מסכום בסיסי הנקבע על-פי מספר שנות התושבות והמצב המשפחתי, ומסכום בעבור כל שנת עבודה ששיעורו תלוי בגיל. **באיסלנד** סכום הקצבה נקבע בהתאם לדרגת האי-כושר, מספר שנות התושבות, ההכנסה שקדמה לנכות ומספר הילדים של הנכה. **בהולנד** – על-פי דרגת האי-כושר, השכר שקדם לנכות והגיל. **בשווייץ** הסכום תלוי במספר שנות הביטוח והשכר בתקופה שקדמה לנכות.

במרבית המדינות שבהן מבוטחים לעניין קצבת נכות מועסקים בלבד, גובה הקצבה תלוי בשכר שקדם לנכות או במספר שנות העבודה שקדמו לה.

קבלת קצבה ועבודה

לא בכל המדינות הנכה רשאי לעבוד במקביל לקבלת קצבה. **בישראל** אפשר לעבוד ולקבל קצבה (או חלק ממנה) כל עוד ההכנסה מעבודה אינה עולה על 93% מהשכר הממוצע (ליחיד) ועד 130% ממנו (במקרים שמשולמת תוספת בעבור בן/ת זוג ו/או ילדים). גם **בדנמרק**, **איסלנד**, **גרמניה**, **נורווגיה** ו**אנגליה** אפשר לעבוד עד תקרה מסוימת (שמשתנה בין המדינות). **בשווייץ** ו**צ'כיה** אפשר לעבוד ללא כל מגבלה. **בשוודיה**, **פינלנד**, **איטליה** ו**אירלנד** הנכה אינו רשאי לעבוד כלל.

ההוצאה הציבורית בעבור ביטוח נכות

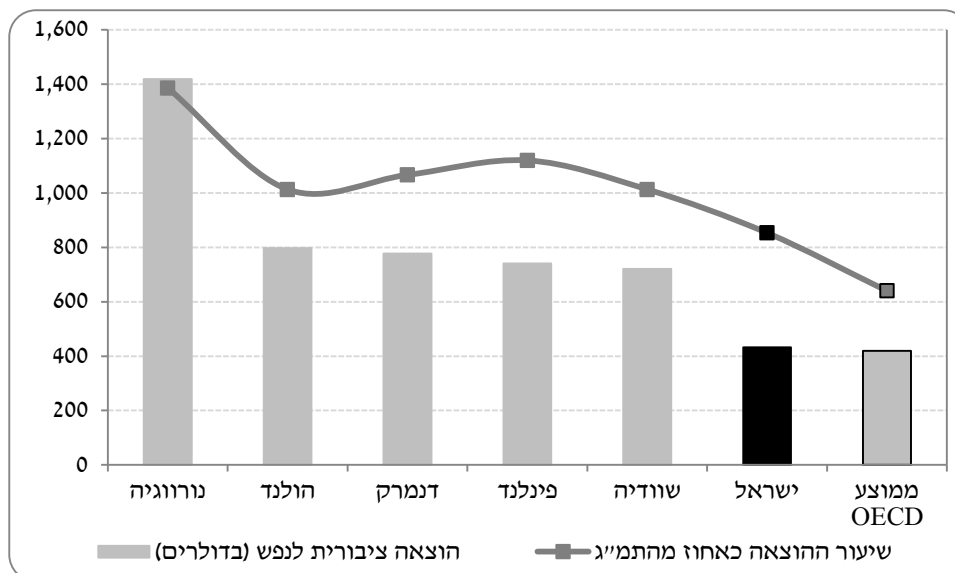
מבנה הקצבה והאפשרות להשתלב בעבודה במקביל לקבלת קצבה משפיעים ישירות על גובה הקצבה. בשל הבעייתיות בהשוואה כאמור, ערכנו השוואה של ההוצאה הציבורית בעבור ביטוח נכות בישראל ובמדינות הדומות לה בתנאי הזכאות לקצבה, מבין כלל מדינות ה-OECD. הקצבה לנפש המשולמת בישראל נמוכה מבין כלל המדינות הדומות לה (גם בדולרים וגם כאחוז

²⁰ הנתון בנוגע לשיעור מקבלי קצבת נכות באיסלנד לא נמצא.

²¹ עד שנת 2002 גם בדנמרק שולמה לנכים תוספת בעבור התלויים בהם.

מהתמ"ג)²², אך בהשוואה למוצע בכלל מדינות ה-OECD, הקצבה בישראל גבוהה יותר (תרשים 6).

תרשים 6
גובה הוצאה ציבורית לביטוח נכות ושיעור ההוצאה הציבורית לביטוח נכות לנפש
כאחוז מהתוצר, ישראל ומדינות נבחרות, 2011

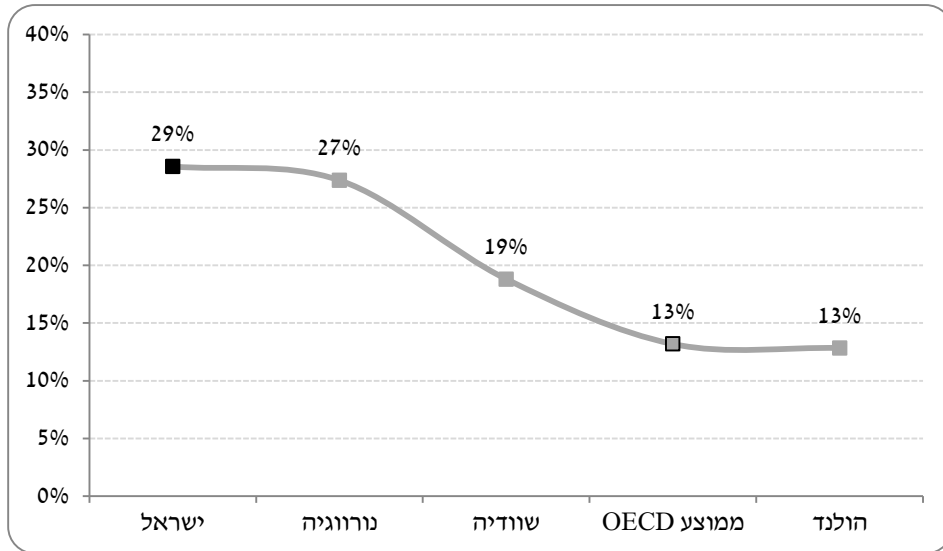

יכולתה של הממשלה לשלם קצבאות תלויה במידה רבה בהכנסותיה. הגורם המממן של ביטוח נכות במדינות השונות אינו זהה: בישראל ביטוח נכות ממומן באמצעות דמי הביטוח ואוצר המדינה וכך גם בשוודיה, נורווגיה, שווייץ, הולנד ואיסלנד. במדינות אחרות ביטוח נכות ממומן על חשבון דמי ביטוח בלבד (כגון פינלנד, גרמניה ובלגיה) ובאחרות הוא ממומן כולו מאוצר המדינה (דנמרק).

על אף הקשיים, נבדק היחס בין שיעור ההוצאה הציבורית לנפש בעבור ביטוח נכות לשיעור דמי הביטוח המשולמים במדינות שבהן ביטוח נכות ממומן בדמי הביטוח ואוצר המדינה (תרשים 7). על-פי יחס זה, בישראל היחס בין התשלומים לתקבולים הוא הגבוה ביותר בהשוואה למדינות שנבחרו – נתון המספק הסבר חלקי לגובה הקצבה המשולם לנכים בישראל.

²² הנתון על ההוצאה הציבורית לביטוח נכות בשווייץ לא נמצא.

תרשים 7
היחס בין שיעור ההוצאה הציבורית לביטוח נכות לדמי הביטוח,
ישראל ומדינות נבחרות, 2011

לסיכום, ביטוח הנכות בישראל מקיף אוכלוסיית מבוטחים גדולה יותר בהשוואה למרבית מדינות OECD ומעניק למבוטחיו קצבה חודשית גבוהה לעומת הממוצע במדינות אלה, ההולמת את שיעור דמי הביטוח שמשלם המבוטח הישראלי. על אף הצורך המתמיד להשתפר, נראה כי בתחום הנכות ישראל מספקת למבוטחיה ביטוח ראוי.

מאפייניהם של מעסיקים של נכים כלליים

בשנת 2001 קבע ארגון העבודה הבינלאומי כי יש לקדם את האפשרויות של נשים וגברים, כולל אלו עם מוגבלות, להשתלב בעבודה הוגנת ויצרנית. בשנים האחרונות, מדיניות הרווחה כוללת שורה של צעדים המכוונים להקל על השתלבותם של נכים בשוק העבודה (דורון, 2011), בייחוד במקומות עבודה בהם מתקיימים יחסי עובד-מעביד (דוח הוועדה הציבורית לענייני הנכים ולקידום שילובם בקהילה, 2005).

בחרנו השנה לבחון את מאפייניהם של מעסיקים של נכים כלליים בהשוואה למי שאינם מעסיקים נכים כלליים. בשנת 2011²³ היו רשומים 241,561 עסקים פעילים בביטוח הלאומי, ב-186,626 בהם הועסק עובד אחד לפחות למשך חודש אחד לפחות. את העסקים הללו אפשר לחלק לארבעה סוגים:

- עסקים של איש אחד
- עסקים שאינם מעסיקים נכים כלליים
- עסקים המעסיקים נכים כלליים (ששיעורם קטן מ-33% בכלל המועסקים)
- עסקים שבהם לפחות 33% מהמועסקים נכים כלליים

²³ בזמן כתיבת שורות אלה, נתוני השכר המלאים קיימים בביטוח הלאומי עד שנת 2011.

מלוח 22 עולה, כי בשנת 2011 כ-10% מהעסקים הפעילים העסיקו למשך חודש אחד לפחות נכה כללי אחד. אם נתעלם מהעסקים שבהם ייצוג גדול של עובדים נכים ומעסקים שבהם הועסק רק עובד אחד, נקבל כי 12% מהעסקים בשנת 2011 העסיקו לפחות נכה אחד המקבל קצבת נכות כללית מהביטוח הלאומי.

חלוקה של עסקים אלה לפי מספר העובדים מלמדת אותנו כי במקומות עבודה שבהם 500 עובדים לפחות, הסיכוי שאחד העובדים לפחות נמנה עם מקבלי קצבת נכות הוא 98%, ואילו במקומות עבודה שבהם פחות מ-500 עובדים, סיכוי לכך הוא כ-10%. מלבד הגידול הטבעי בהסתברות להעסיק נכה ככל שמספר העובדים גדל, ייתכן שלריבוי אפשרויות התעסוקה במקומות אלה השפעה מכרעת על העסקתם של נכים כלליים.

השוואה בין מאפייניהם של העסקים המעסיקים נכים (לא כולל עסקים שבהם ייצוג גדול של עובדים נכים) לאלה שאינם מעסיקים נכים, מלמדת כי הם מתאפיינים בשיעור גבוה יותר של עובדים מהמגזר היהודי והשכר המשולם בהם לעובדים נמוך יותר. בעסקים אלה ייצוג גבוה יותר לענפים חינוך, מינהל ציבורי, שירותי אירוח ואוכל ותעשייה, וייצוג נמוך יותר לענפים בינוי, מידע ותקשורת, ושירותים מדעיים וטכניים. אף שאין בידינו מידע בנוגע לתפקידיהם של הנכים במקום עבודתם, עדיין אפשר לומר שהנתונים הללו משקפים את יכולות התעסוקה ואת מאפייני ההשכלה שלהם.

עוד אפשר לראות כי אין הבדלים בגיל הממוצע של העובדים, במספר חודשי העבודה הממוצע שלהם (המשקף את תחלופת העובדים בעסק) ובפריסה הגיאוגרפית בארץ.

התבוננות בעמודה של העסקים שבהם לפחות 33% מהמועסקים הם נכים, מעלה כי עסקים אלה מאופיינים בריבוי עובדים גברים, יהודים ומבוגרים, המשתכרים שכר נמוך – ייתכן ובשל שעות העבודה המצומצמות. כרבע מהעסקים הללו הם מתחום המסחר הסיטוני וקמעוני. עוד עולה מלוח 22 כי באזור תל אביב ריכוז גבוה של עסקים כאלה לעומת ריכוז נמוך באזור ירושלים.

ניתוח זה הוא ניתוח מקדים לקראת עבודה כוללת שמינהל המחקר שוקד עליה בימים אלה, במטרה לבחון את התמריצים של המעסיקים להעסיק נכים שהוכרו בידי הביטוח הלאומי.

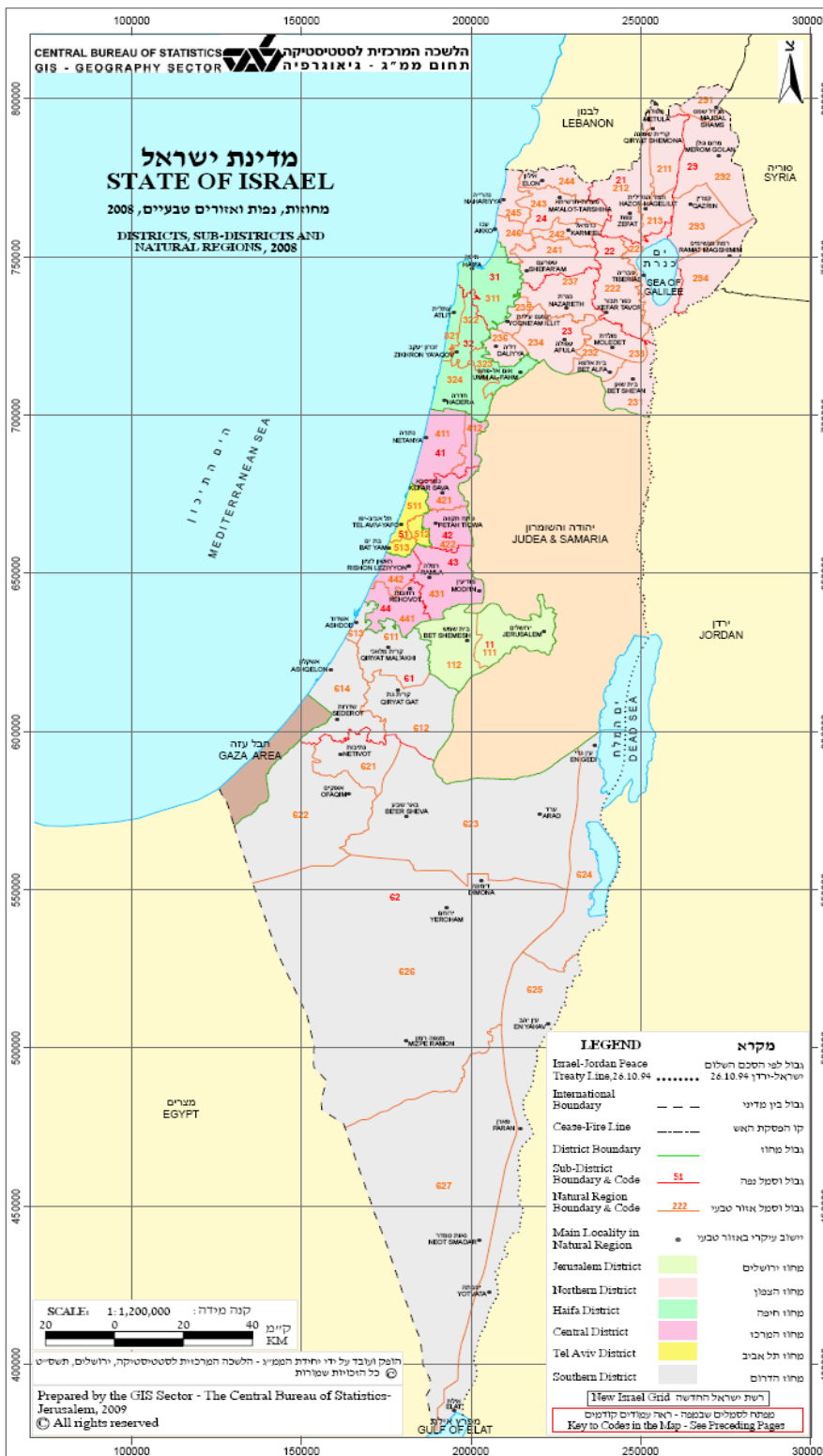
לוח 22

העסקת נכים בעסקים שבהם עובד אחד לפחות, לפי מאפיינים נבחרים, 2011

מאפיינים	סה"כ (עסקים שבהם לפחות עובד אחד)	עסקים של איש אחד	עסקים שאינם מעסיקים נכים	עסקים שמעסיקים נכים	עסקים שבהם לפחות 33% מהמועסקים נכים
סך הכל	186,626	49,570	117,897	16,180	2,979
מספר עובדים בממוצע	16.8	1.0	9.6	119.8	3.7
שיעור העובדים הנכים בממוצע	16%	.	.	8%	60%
שיעור העובדים הגברים בממוצע	58%	59%	57%	55%	64%
שיעור העובדות הנשים בממוצע	42%	41%	43%	45%	36%
שיעור העובדים היהודים בממוצע	80%	82%	77%	86%	89%
שיעור העובדים הערבים בממוצע	20%	18%	23%	14%	11%
גיל ממוצע של העובדים	34.55	37.15	33.39	33.72	41.62
שכר ממוצע של העובדים (לשנה קלנדרית)	23,859	27,182	23,447	18,352	14,768
מספר חודשי עבודה בממוצע	7.2	6.7	7.4	7.8	7.2
ענף כלכלי					
אמנות, בידור ופנאי	3.0%	2.5%	3.1%	3.2%	2.6%
אספקת חשמל, גז, קיטור ומיזוג אוויר	0.0%	0.1%	0.0%	0.0%	.
אספקת מים; שירותי ביוב וטיפול באשפה ובפסולת	0.2%	0.1%	0.2%	0.2%	0.2%
ארגונים וגופים חוץ-מדינתיים	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	.
בינוי	13.3%	11.7%	14.8%	7.9%	10.2%
חינוך	3.4%	2.0%	3.7%	5.6%	2.5%
חקלאות, ייעור ודיג	2.8%	2.9%	2.8%	2.6%	2.0%
כרייה וחציבה	0.1%	0.1%	0.1%	0.1%	.
מידע ותקשורת	4.1%	4.5%	4.1%	2.7%	2.8%
מינהל מקומי וציבורי	0.3%	0.1%	0.2%	1.4%	0.1%
מסחר סיטוני וקמעוני; תיקון כלי רכב	21.1%	21.2%	21.2%	20.3%	23.5%
משקי בית כמקומות תעסוקה	0.1%	0.1%	0.1%	0.1%	0.2%
פעילויות בנדל"ן	2.2%	3.3%	1.8%	1.1%	2.5%
שירותי אירוח ואוכל	6.3%	3.9%	6.5%	11.8%	6.0%
שירותי בריאות ושירותי רווחה וסעד	5.6%	6.1%	5.3%	5.8%	6.4%
שירותי ניהול ותמיכה	3.6%	2.7%	3.4%	7.7%	3.7%
שירותי תחבורה, אחסנה, דואר ובלדרות	5.1%	6.1%	4.6%	5.2%	8.0%
שירותים אחרים	4.3%	4.6%	4.0%	5.1%	5.7%
שירותים מקצועיים, מדעיים וטכניים	14.5%	18.5%	13.8%	7.4%	11.8%
שירותים פיננסיים ושירותי ביטוח	2.6%	3.2%	2.6%	1.6%	2.1%
תעשייה וחרושת	7.3%	6.0%	7.4%	10.1%	9.7%
אחר	0.2%	0.4%	0.1%	0.1%	0.1%
מחוז					
ירושלים	9%	8%	9%	10%	5%
צפון	16%	15%	17%	15%	15%
חיפה	12%	12%	12%	13%	14%
מרכז	24%	28%	23%	24%	23%
תל אביב	22%	22%	22%	22%	27%
דרום	13%	11%	14%	15%	13%
יהודה ושומרון	4%	4%	4%	2%	3%

נספח

חלוקת מדינת ישראל למחוזות ולנפות

מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

Abstract

According to a research by the National Insurance Institute of Israel (NII) and the Myers - JDC - Brookdale Institute, there are about a million people living in Israel who define themselves as limited to some degree or another that affects their functioning¹. About 253,000 of these persons receive a benefit (some type of benefit) from the General Disability insurance branch of the NII. Recipients of a general disability pension constitute about 90% of all those entitled to a benefit from this insurance branch.

In 2013, the number of recipients of general disability pension reached 224,794 as a monthly average, or an estimated 4.6% of the population of the age eligible for benefit (from 18 to retirement age). After about a decade during which the age of retirement changed and Amendment 109 ("Laron Law") was enacted, one can note a stability in the annual rate of recipients – 2% – identical to the rate of the natural growth of the population.

This publication presents the demographic, health and occupational characteristics of the recipients of general disability pension in 2013, and sketches a profile of the average recipients, distinguishing between those who began receiving the pension in 2013 and those who began receiving it in previous years.

¹ Naon et al. (2012), **People with disabilities in Israel's working-age population: Prevalence, characteristics and employment status**, National Insurance Institute.

NATIONAL INSURANCE INSTITUTE
Research and Planning Administration

Recipients of General Disability Pension, 2013

by
Ofir Pinto

Jerusalem, July 2014